Palestyna i Bliski Wschód

czasopismo poświęcone sprawom gospodarczym Palestyny i Bliskiego Wschodu

Komitet Redakcyjny:

Leon Lewite Józef Thon

Rok VIII Warszawa, Marzec-Kwiecień 1939 Nr 3-4

TREŚĆ NUMERU:

PALESTYNA GOSPODARCZA W ŚWIETLE CYFR

OBSZAR

Obszar Palestyny wynosi 26.300 km. kwadratowych, co stanowi tylko 4,2% ogromnych obszarów państw arabskich — Egiptu, Transjordanii, Syrii, Libanu i Iraku — o przestrzeni 610.000 km^2 (wyjąwszy 1.000.000 km^2 pustyni Sahary).

Obszar uprawny Palestyny obliczany jest na 12.000 km^2, co stanowi zaledwie 1/12 część uprawnego obszaru Iraku i Syrii. Poniższa tabela wykazuje obszary nadające się do uprawy w krajach Bliskiego Wschodu:

	Obszar ogólny w km^2	Obszar uprawny w km^2	% obszaru nieuprawnego do uprawnego
Egipt	1.000.000	35.000	—
Turcja	763.000	300.000	73,6
Irak	453.000	92.000	85,8
Syria	202.000	61.000	73,7
Palestyna	27.000	12.000	25,0
	2.445.000	500.000	

Tylko część obszarów uprawnych w krajach Bliskiego Wschodu znajduje się obecnie pod uprawą. W ten sposób np. W Iraku 86% obszaru, który mógłby być2 uprawiany, leży jeszcze odłogiem (13.000 km^2 jest uprawianych z ogólnego obszaru o powierzchni 92.000 km^2) i w Syrii, podobnie 74% obszaru uprawnego leży odłogiem (16.000 km^2 jest uprawianych z obszaru ogólnego 61.000 km^2). Urządzenia irygacyjne w krajach Bliskiego Wschodu znajdują obecnie zastosowanie jedynie w małym zakresie. W Iraku zgodnie z obliczeniami dra Bonne 86,3% obszaru, który mógłby być nawadniany, jest uprawiany najbardziej prymitywnymi metodami; w Syrii zaś — 66,7% i w Palestynie — 80%.

Kraje Bliskiego Wschodu (Egipt, Irak, Syria, Liban, Transjordania i Palestyna) posiadają obecnie o połowę ludności mniej niż Francja, pomimo że obszar kraju poza Saharą przewyższa obszar Francji:

Ogólny obszar krajów Bliskiego Wschodu (Egipt, Irak, Syria, Liban, Transjordania i Palestyna)	610.000 km²
Ogólny obszar Francji	551.000 km²
Ludność krajów Bliskiego Wschodu	23.197.000
Ludność Francji	42.000.000

Przeciętna gęstość zaludnienia na obszarze km. kwadratowego na obszarze uprawnym w niektórych krajach Bliskiego Wschodu wynosi jak następuje:

Przeciętna gęstość zaludnienia na km² obszaru uprawnego.

Irak	36
Syria	41
Iran	53
Turcja	54
Palestyna	96
Liban	153
Egipt	458
Francja	196

LUDNOŚĆ.

Szybki przyrost ludności arabskiej i żydowskiej wpłynął na powojenny rozwój Palestyny.

Wzrost ludności arabskiej w ciągu ostatnich 16 lat równa się przyrostowi ludności w ciągu poprzednich 140 lat.

Arabska ludność Palestyny.

		Wzrost
1783 (obliczenia Volney)	300.000	
1882	500.000	+ 200.000
1922	664.000	+ 164.000
1938	1.010.000	+ 346.000

Poważny wzrost ludności arabskiej zawdzięczać należy zmniejszonej śmiertelności, szczególnie wśród noworodków.

Wskaźnik śmiertelności wśród Arabów na 1000 osób.

	Ogólna śmiertelność		Śmiertelność wśród noworodków	
	Muzułmanie	Chrześcijanie	Muzułmanie	Chrześcijanie
1929	28,4	17,6	205	155,8
1931	26,2	15,1	187,6	133,2
1933	24,0	14,0	156,8	128,5
1935	23,0	14,0	148,1	125,8
1936	19,9	12,0	136,2	113,7

W roku 1937 zaznaczył się spadek, niewątpliwie w związku z niepokojami, śmiertelność wśród noworodków muzułmańskich wzrosła do 179 a ogólna śmiertelność muzułmańska do 24,8 na 1000 osób.

Wskaźnik przyrostu naturalnego wśród Arabów w Palestynie wzrósł w ostatnich latach do cyfr rekordowych i należy do najwyższych na świecie.

Tabela porównawcza przyrostu naturalnego.

	Palestyna Muzułm.	Egipt	Japonia	Indie	Włochy	Niemcy	W. Bryt.
1933	25,8	16,3	13,7	13,2	10,0	3,5	2,4
1935	29,1	15,0	14,8	11,3	9,4	7,1	3,2
1936	33,1	15,6	12,4	12,8	8,7	7,2	3,0

W roku 1937 zaznaczył się spadek przyrostu naturalnego wśród muzułmanów aż do 24,9.

PRZYROST NATURALNY LUDNOŚCI ŻYDOWSKIEJ.

Ludność żydowska wykazała również znaczny przyrost naturalny głównie na skutek dużej imigracji w latach powojennych, jak również na skutek stosunkowo dużego przyrostu naturalnego (20 na 1000).

Ludność żydowska w Palestynie.

1882	24.000
1922	83.794
1938 (30.VI.1938)	425.000

Od roku 1920 Palestyna wchłonęła ponad 270.000 żydowskich imigrantów.

Imigracja żydowska (netto).

1920	+ 8.700	1929	+ 3.493
1921	+ 8.700	1930	+ 3.265
1922	+ 6.341	1931	+ 3.409
1923	+ 3.954	1932	+ 14.500
1924	+ 10.819	1933	+ 38.656
1925	+ 31.656	1934	+ 42.757
1926	+ 5.716	1935	+ 65.063
1927	— 2.358	1936	+ 21.183
1928	+ 10	1937	+ 4.464
		Ogółem	+ 270.328

Palestyna była największym centrum imigracyjnym od roku 1931 do roku 1936, gdy zostały wprowadzone polityczne restrykcje.

Jednocześnie ludność żydowska w Palestynie wykazała duży przyrost naturalny (powyżej 20 na 1000), chociaż niższy niż u Muzułmanów, to jednak przewyższa pod względem wysokości przyrost naturalny w większości innych krajów Bliskiego Wschodu oraz w krajach europejskich. Duży przyrost naturalny wśród ludności żydowskiej należy zawdzięczyć dużej ilości urodzeń oraz małej śmiertelności ogólnej, jak również wśród noworodków.

	Śmiertelność wśród noworodków	Śmiertelność ogólna
Palestyna żydowska	57 na 1000	8,8 na 1000
Egipt	164	29,4
Anglia	62	12,5
Włochy	100	13,7

Procent ludności żydowskiej w Palestynie wzrasta stale.

Procent ludności żydowskiej w Palestynie.

1882	4,5%
1922	11,0%
1938	29,5%

Jeśli się uwzględni tylko ludność (wiek 15—50), to procent ludności żydowskiej wyniesie 38%, tj. 1 Żyd na każdych 2 Arabów.

Z punktu widzenia gospodarczego udział Żydów w Palestynie w dochodach rządowych, imporcie, eksporcie, produkcji przemysłowej itd. stanowi już przewagę.

Udział Żydów w gospodarce palestyńskiej.

Dochody rządu palest.	— 70%
Import	— 70%
Eksport	— 60%
Produkcja przemysłowa	— 80%
Eksport owoców cytrus.	— 60%
Import kapitałów	— 90%
Transport	— 50%

Udział Żydów w gospodarce Palestyny jest znacznie wyższy, niż w jakimkolwiek innym kraju.

Pod względem struktury wieku ludność żydowska w Palestynie jest najbardziej młoda i silna.

Struktura wieku w %.

Wiek	Palestyna żydowska	Palestyna arabska	Anglia
do 5 lat	11,0	18,2	7,5
5 — 15	17,4	22,5	16,3
15 — 20	7,4	6,3	8,6
20 — 40	44,3	31,0	31,7
40 — 50	8,8	9,1	13,1
50 i wyżej	11,1	12,9	22,8

Przeszło połowa ludności żydowskiej w Palestynie jest wieku 15—40 (51,7% wobec 37,3% u Arabów palestyńskich i 40% w Anglii).

Struktura zawodowa Palestyny żydowskiej jest również inna niż wśród Żydów w diasporze. Stosunkowo wysoki procent rolników i osób zatrudnionych w przemyśle i daleko niższy udział osób w handlu jest charakterystycznym dla struktury zawodowej Żydów w Palestynie.

Struktura zawodowa czynnie zatrudnionych Żydów w Palestynie.

	Żydzi w Polsce	Żydzi w Palestynie 1931	1938
Rolnictwo	9,8	18,5	20
Przemysł i rzemiosło	32,2	24,6	23
Ruch budowlany	—	9,8	8
Transport	2,7	4,9	5,8
Handel	35,1	16,4	16,5
Obsługa domowa	5	5,1	5,2
Inne (zawody wolne, urzędy publiczne i inne niewymien.)	15,2	20,7	21,5

Charakterystycznym dla socjalnej struktury żydowskiej Palestyny jest wysoki procent zarobkującej klasy robotniczej w przeciwieństwie do innych skupień żydowskich w diasporze, gdzie przeważa element rzemieślnika i handlowca. Większość robotników żydowskich w Palestynie jest zorganizowanych w związkach pracy.

Pod względem struktury zawodowej Palestyna żydowska najbardziej zbliżona jest do półprzemysłowego kraju, jakim jest Holandia.

Struktura zawodowa.

	Palestyna żydowska	Holandia
Rolnictwo	20%	20,6%
Przemysł, budown.	31%	38,1%
Handel	17%	15,8%

OGÓLNY WSKAŹNIK GOSPODARCZY.

Wydawnictwo statystyczne „The Statistical Summary of the Progress of Palestine", opracowane przez biuro statystyczne rządu palestyńskiego, zawiera następujące cyfry, wskazujące na rozwój głównych dziedzin gospodarczych Palestyny od r. 1932, tj. w okresie dużego nasilenia imigracji.

	1922	1932	1922 —100	1937	1922 —100
Ogólna ludność	752,048	1,052,872	140	1,383,305	184
Muzułmanie	589,177	771,174	131	875,947	149
Żydzi	83.790	180,793	216	386,074	461
Chrześcijanie	71,464	90,624	127	109,764	153
Inne wyznania	7,617	10,281	135	11,520	152
Urodzenia	27,516	43,538	158	54,749	199
Import towarów ŁP.	4.948,907	7,768,920	157	15,903,666	321
Import surowców „	300,841	556,966	185	1,607,888	536
Eksport „	1,172,548	2,381,491	204	5,813,536	497
„ (wyr. przem.) „	258,098	312,392	121	558,753	217
Przesyłki listowe	5,929,700	12,389,400	209	33,068,000	558
Połączenia telefon.	7,000,000	17,500,000		36,673,200	524
Dochody poczt. ŁP.	110.121	220,844	200	507,556	461
Samochody	1,000	4,389	439	15,641	1,560
Dochody rząd. ŁP.	2,371,531	2,354,696	90,8	4,640,821	196
Obieg banknotów ŁP.		2,541,664		4,829,134	
Ilość uczniów	52,162	85,672	165	145,420	280

ROZWÓJ, OSIĄGNIĘTY PRZEZ ARABÓW.

Rozwój, osiągnięty przez ludność arabską w ciągu ostatnich 16 lat, który nastąpił na skutek działalności gospodarczej, związanej z imigracją żydowską i przypływem kapitałów, przejawił się w głównych wskaźnikach gospodarczych. Od r. 1922 obszar arabskich plantacyj cytrusowych wzrósł prawie siedmiokrotnie, gajów oliwkowych — przeszło czterokrotnie, ogrodów warzywnych — siedmiokrotnie; ogólny obszar pod uprawę, znajdujący się w rękach arabskich, wzrósł o 58%.

Kapitał inwestowany w przemyśle arabskim wzrósł z ŁP. 600.000 do ŁP. 2.500.000; ogólne inwestycje w ruchu budowlanym w miastach arabskich w ostatnich 10 latach obliczane są na przeszło ŁP. 1.250.000.

Ludność arabska, która w ciągu ostatnich 16 lat wykazała rekordowy przyrost naturalny, wzrosła z 664.000 do przeszło 1.000.000.

Wskaźniki rozwoju osiągniętego przez Arabów.

		1922	1927	1937 1922—100
Plantacje cytrusowe		dunam 20,000	135,000 dunam.	675
Gaje oliwkowe		120,000	535,000	446
Winnice		50,000	150,000	300
Ogrody warzywne		20,090	140,000	700
Inwestycje przemysłowe	Ł.	600,000	2,500,000	417
Ruch budowl. w miastach arabskich	Ł.	107,047 (w okresie 1924—28)	145,099 (w okresie 1933—37)	136
Ogólny obszar pod uprawę		dunam 4,700,000	7,400,000 dunam.	158
Ludność (nieżydowska)		664,000	1,005,958	149
Śmiertelność na 1000		26,7	24,0	89,9
Śmiertelność wśród noworodków		186,8 (w okresie 1922—26 muzułm.)	159,1 (w okr. 1933—37 muzułm.)	85,2

ROLNICTWO.

Obszar pod uprawę w Palestynie zwiększył się znacznie w latach powojennych, wzrastając z 5.014.000 dunamów w 1921 r. do 8.000.000 dunamów w 1937 r. Obszar będący w posiadaniu Arabów zwiększył się o 2.700.000 dunamów, tj. o 57%.

Wzrost obszarów uprawnych.

	Ogólny obszar dun.	Arabski obszar uprawny dun.	Żydowski obszar uprawny dun.
1921	5.050.000	4.700.000	350.000
1937	8.000.000	7.400.000	600.000

Wzrost obszarów w ostatnich latach nastąpił głównie pod uprawę pszenicy, w plantacjach cytrusowych, ogrodach warzywnych, gajach oliwkowych.

Wzrost obszarów uprawnych według głównych dziedzin.
(w dunamach).

	1925	1937
Plantacje cytrusowe	30.500	300.000
Obszar pod pszenicę	1.500.000	2.258.908
Gaje oliwkowe	120.000	535.190
Ogrody warzywne	35.000	151.520
Winnice	65.000	179.295

Wielki wzrost wykazała również hodowla bydła.

PRODUKCJA MLEKA I JAJ.

	1925	1937
Mleko (litrów)	20.000.000	50.000.000
Jaja (sztuk)	35.000.000	100.000.000

Pod względem wartości produkcji owoce cytrusowe stanowią najważniejszy produkt rolny Palestyny. Zajmując zaledwie 4% ogólnego obszaru uprawnego, owoce cytrusowe stanowią 39% wartości ogólnej produkcji rolnej; produkt ten przedstawia jeszcze wyższy udział w ogólnych dochodach z produkcji rolnej, jako że eksport owoców cytrusowych stanowi 75% ogólnego eksportu Palestyny.

Eksport owoców cytrusowych z Palestyny (w skrzyniach).

	Pomarańcze	Grejpfruty	Cytryny
1921/2	1.234.251		
1922/3	1.365.543		
1923/4	1.589.331		
1924/5	2.146.457		
1925/6	1.515.116		3.615
1926/7	2.658.716		9.575
1927/8	2.210.308		10.135
1928/9	1.787.493	2.265	12.789
1929/30	2.590.861	13.011	6.333
1930/1	2.425.115	39.938	4.803
1931/2	3.584.949	105.811	7.729
1932/3	4.229.545	244.603	16.261
1933/4	5.157.777	353.250	22.323
1934/5	6.625.051	682.857	26.435
1935/6	4.992.254	843.811	50.336
1936/7	9.190.683	1.533.710	71.501
1937/8	9.612.991	1.800.807	80.281

Ogólna wartość eksportu cytrusów, która wyniosła ŁP. 333.716 w 1921/2 r., wzrosła do ŁP. 3.910.683 w 1937/8.

Z ogólnego obszaru 8.000.000 dun., zboża i inne ziemiopłody zajmowały w 1937 r. 6.256.379 dunamów. Około 300.000 dunamów było wziętych pod plantacje cytrusowe, 896.529 dunamów pod gaje oliwkowe, winnice i inne owoce, 151.520 dun. na ogrody warzywne, 166.224 dun. na melony, 88.139 dun. na pasze i 55.434 na tytoń. Pszenica (2.258.908 dun. w 1937 r.) i jęczmień (2.237.441 dun. w 1937) były zasadniczymi zbiorami polnymi.

Durra jest najbardziej poważnym zbiorem letnim (1.068.295 dunamów w 1937 r.); poważnym zbiorem jest również sezam (253.703 dun.) oraz kersenne (191.227 dun.).

Z warzyw uprawianych w 1937 r. pomidory stanowiły największy zbiór (45.819 dun.), następnie szły czosnek i cebula (22.744 dun.); kartofle, chociaż uprawiane na zwiększonym obszarze, nie przekroczyły w 1937 r. 9.454 dunamów. Melony już od dawna stanowią poważny zbiór i obszar pod uprawę melonów (166.224 dun. w 1937 r.) przekroczył znacznie ogólny obszar brany pod uprawę innych warzyw.

Najsilniej kultywowanym owocem jest oliwka, obszar brany pod uprawę tego owocu (535.190 dun. w 1937 r.) przekracza nawet obszar wzięty pod owoce cytrusowe łącznie z innymi rodzajami owoców. Poważne zbiory wykazują również winogrona (179.295 dun. w r. 1937), figi (104.471 dun.), migdały, które poprzednio były w silniejszym stopniu uprawiane,

obecnie zajmują obszar 28.480 dunamów, brzoskwinie (18.446 dun.). Banany, które stosunkowo od niedawna są kultywowane, zajmowały w r. 1937 4.593 dunamy. Duży postęp wykazany został ostatnio przy sadownictwie jabłek (11.048 dun. w 1937 r. wobec 5.614 dun. w r. 1935), śliwek (2.506 dun. w 1937 r. wobec 769 dun. w 1935), gruszek (1.414 dun. w 1937 r. i 730 dun. w 1935 r.).

OSIEDLA ROLNE.

Rozwój żydowskich osiedli rolnych w Palestynie przejawia się przede wszystkim w tym, iż żydowska ludność wiejska, która w r. 1882 wynosiła zaledwie 480 osób i w r. 1914 — 12.000, wzrosła w 1938 r. do 118.000. Stosunek ludności wiejskiej do ogólnej ludności żydowskiej wzrósł z 2% w 1882 i 13% w 1914 do 27% w 1938. Ilość żydowskich osiedli wzrosła z 6 w 1882 r. i 44 w 1914 r. do 230 w 1938 r. Obszar ziemi znajdującej się w rękach żydowskich wzrósł z 23.000 dun. w r. 1882 i 650.000 w 1914 r. do 1.400.000 dun. w 1938 r.

Żydowskie osiedla rolne.

	Ilość osiedli	Obszar w dunamach	Ludność wiejska	Procent ludn. wiejsk.
1882	6	23,000	480	2
1899	22	300,000	5,000	10
1914	44	650,000	12,000	13
1922	75	780,000	15,000	18
1927	104	910,000	30,500	20
1931	120	1.050,000	41,349	23
1938	230	1,400,000	118,000	27

Praca spółdzielcza osiedli, obejmujących kolektywy (kibucim i kwucot) i gospodarstwa indywidualne (moszawim), stanowi poważny czynnik w rozwoju żydowskiego osadnictwa.

Kolektywy i gospodarstwa indywidualne.

	Ilość osiedli	Ilość członków	Ilość osadników wraz z rodzinami	Obszar w dunamach
1920	19	564		21,970
1926	44	2,747	4,340	104,220
1930	41	3,554	5,327	120,420
1936	99	14,493	22,837	253,020

Żydowskie osiedla rolne były głównie zakładane na obszarach poprzednio uważanych za bardzo mało lub zupełnie nienadające się pod uprawę. Praca każdego żydowskiego osiedla polegała przede wszystkim na wysuszeniu bagien, usuwaniu dunn piaszczystych, oraz nawadnianiu. Ogólny obszar zamieniony przez żydowskich osadników z malarycznych bagien w urodzajną glebę obliczony jest na 613.000 dunamów.

Ulepszone urządzenia techniczne, zaprowadzone w żydowskich osiedlach, wpłynęły w niektórych wypadkach na podwojenie zbiorów.

Przeciętne zbiory.

	Rolnictwo arabskie	Rolnictwo żydowskie
Pszenica na dunam	60 kg.	120 — 130 kg.
Jęczmień na dunam	50 — 60 „	180 „
Mleko z jednej krowy	600 litr.	3,500 litr.
Warzywa na dunam	500 — 800 kg.	2.000 kg.
Jaja z jednej kury	50 sztuk	130 sztuk.

Nowoczesne metody kultury rolnej, zaprowadzone przez żydowskich osadników, z zastosowaniem w szerszym stopniu maszyn rolniczych i nawozów sztucznych, oraz zaprowadzenie nowych artykułów rolnych przyczyniły się do poprawy rynkowej ogólnego standardu produkcji rolnej w Palestynie i ekspansji jej zakresu. Zbiory artykułów rolnych, zaprowadzone lub zainicjowane przez żydowskich rolników, obejmują winogrona, migdały, grejpfruty, kukurydzę i inne pasze, wiele nowych odmian warzyw, truskawek itd. Kilka nowych odmian drzew leśnych zostało zaprowadzonych w Palestynie również przez osadników żydowskich.

Żydowska produkcja rolna wykazała szczególny wzrost w ciągu ostatniego dziesięciolecia:

Wzrost żydowskiej produkcji rolnej.

	1926	1937
Pomarańcze (skrzynki)	700.000	7.000.000
Grejpfruty „	—	1.400.000
Warzywa (tony)	3—4.000	15.000
Mleko (litry)	7.000.000	33.000.000
Jaja (sztuki)	5.000.000	39.000.000
Ule „	4.000	20.000
Pszenica (tony)	3.600	11.000
Inne zboża „	6.000	10.000

Ogólne zbiory palestyńskie, 1936—1937.

Następująca tabela wykazuje obszary i zbiory osiągnięte w 1936 i 1937 r.

	1936		1937	
	Obszar w dun.	Zbiór w ton.	Obszar w dun.	Zbiór w ton.
Pszenica	2,320,140	76,059	2,258,908	127,420
Jęczmień	2,723,197	55,169	2,237,441	75,417
Durra	772,082	22,122	1,068,295	61,013
Sezam	98,683	1,847	259,073	9,317
Kukurydza (nasiona)	56,266	4,336	74,356	8,673
Kukurydza (pasza)	10,509	9,067		
Płatki owsiane	8,504	611	6,044	792
Kersenneh	232,684	7,378	191,227	6,004
Soczewica	93,760	2,379	89,692	3,830
Fasola	33,437	961	41,240	1,529
Groch	16,374	871	24,373	2,037
Ogółem zbiory	6,365,636	181,700	6,256,379	296,042
Tytoń	29,959	1,237	55,434	2,371
Pasza dla bydła	110,000		88,139	
Kapusta	4,297	4,332	5,256	6,803
Kalafiory	5,831	4,454	5,858	5,846
Pomidory	43,254	19,027	45,819	34,907
Ogórki	20,672	6,801	21,287	16,527
Kartofle	9,654	5,000	9,454	9,536
Cebula i czosnek	13,323	4,864	22,744	14,620
Eggplanty	8,708	6,745	6,677	8,770
Inne warzywa	40,132	19,098	34,325	23,380
Ogółem warzywa	145,871	70,321	151,520	120,395

	1936		1937	
	Obszar w dun.	Zbiór w ton.	Obszar w dun.	Zbiór w ton.
Melony	177,388	81,335	166,224	102,859
Oliwki	510,341	15,755	535,190	47 247
Winogrona	182,628	49,359	179,295	45,673
Migdały	24,369	3,910	28,480	4,185
Figi	109,011	16,421	104,471	18,107
Jabłka	7,982	1,112	11,048	1,426
Granaty	2,564	947	2,756	955
Morele	15.951	5,725	18,446	4,085
Gruszki	1,579	433	1,414	106
Brzoskwinie	1,469	660	1,337	119
Śliwki	1,164	378	2,546	270
Banany	4,456	7,609	4,593	2,394
Daktyle	2,048	1,356	2,250	2,206
Pigwy	578	117	361	41
Sandry	4,583	1.372	4.342	360
Ogółem owoce	868,723	105,154	896,529	127,174
	skrzynki	1935/36	skrzynki	1936/37
Owoce cytrusowe	298,000	5,897,310	300,000	10,786,365

PRZEMYSŁ.

Przemysł palestyński zawdzięcza swój rozwój prawie całkowicie żydowskiej inicjatywie, wysiłkom i inwestycjom, poczynionym w okresie powojennym. Przemysł Palestyny w okresie przedwojennym, za wyjątkiem prymitywnej fabryki oleju i mydła w Nablusie, nie miał żadnego ekonomicznego znaczenia.

Ilość zatrudnionych w żydowskich przedsiębiorstwach przemysłowych wzrosła z 4.508 w r. 1921 do 30.040 w r. 1936, a kapitał inwestowany wzrósł z ŁP. 478.000 do ŁP. 11.637.300.

Żydowski przemysł i rzemiosło.

	Ilość przedsiębiorstw	Ilość zatrudnionych	Kapitał
1921	1.858	4.580	Ł. 478.000
1929	2.475	10.968	„ 2.234.612
1936	5.606	30.040	„ 11.637.300

Poniższa tabela wykazuje cyfry dotyczące wyłącznie żydowskich przedsiębiorstw przemysłowych (w odróżnieniu od rzemiosła pracującego na ścisłe zamówienia):

	Ilość zakł. przemysł.	Ilość zatrudn.	Kapitał	Siła	Ogółem HP
1922	279	2,331	Ł 966,000	84	1,379
1926	592	5.710	Ł 1,849,000		
1930	624	7,582	Ł 2,091,395	672	3,041
1934	970	14,419	Ł 5,096,091		
1937	1,556	22,050	Ł11,063,970	7,053*)	32,016*)

Przemysł palestyński, za wyjątkiem kilku wielkich zakładów przemysłowych, jakimi są Palestine Electric Corporation, Dead Sea Works, Shemen Oil Industry, oraz niektórych fabryk włókienniczych, obejmuje zakłady małych rozmiarów. Pozostaje to w związku z trudnymi warunkami o charakterze pionerskim, ograniczoną chłonnością rynku itp.

Przeciętna wielkość fabryk.

	Ilość zatrudnionych	Kapitał	HP
1923	8,3	Ł. 3.450	5
1926	9,7	Ł. 3.134	
1930	12,2	Ł. 3.373	5
1934	14,8	Ł. 5.255	
1937	14,3	Ł. 7.138	20

Wiele produktów jest już obecnie produkowanych przez przemysł żydowski, zaopatrujący rynek krajowy w prawie wszystkie artykuły potrzeby codziennej, jak również dostarcza pewne ilości artykułów na eksport.

Wzrost eksportu artykułów przemysłowych świadczy o rozwoju przemysłowym kraju. Ogólna wartość eksportu przemysłowego, która wyniosła w r. 1926 ŁP. 299.266 (z czego ŁP. 174.577 mydło do prania), wzrosła w r. 1938 do ŁP. 947.607 (z czego ŁP. 66.247 mydło do prania). Jeśli z cyfr eksportu nowych produktów przemysłowych wyłączymy mydło do prania, wówczas otrzymujemy tabelę o stałej tendencji rozwojowej eksportu palestyńskiego w latach 1926—1938:

Eksport artykułów przemysłowych z Palestyny (bez mydła do prania).

1926	ŁP. 124.689	1933	ŁP. 330.867
1927	242.535	1934	335.472
1928	243.290	1935	400.907
1929	263.032	1936	499.926
1930	244.512	1937	850.201
1931	247.561	1938	881.360
1932	330.793		

*) Elektrownie nie włączone.

Poniższa tabela wykazuje główne artykuły eksportu Palestyny w latach 1937 i 1938:

Główne artykuły eksportu.

	1937	1938
Potas i brom	222.941	322.961
Oliwa jadalna	203.468	148.050
Ryż łuszczony	57.573	60.779
Zęby sztuczne	34.429	30.732
Odzież	44.800	29.608
Przędza bawełniana	20.526	24.656
Wino, koniak	40.093	26.983
Makuchy	37.935	20.787
Soki owocowe	9.923	17.220
Tkaniny bawełniane	4.144	14.379
Czekolada	4.594	11.323
Tkaniny jedwabne	8.538	7.949
Cement	1.639	7.726
Wyroby aluminiowe	4.821	6.563
Artykuły i aparaty elektrotechniczne	1.152	4.972
Nożyki do golenia	974	4.339
Torebki skórzane etc.	5.721	4.338
Meble metalowe	621	2.530
Drut żelazny	3.177	891

Cyfry odnośnie konsumcji prądu elektrycznego dla celów przemysłowych oraz importu maszyn przemysłowych świadczą również o rozwoju przemysłu palestyńskiego.

Import maszyn przemysłowych.

1931	ŁP. 172.829
1932	156.975
1933	428.767
1934	888.951
1935	917.893
1936	516.241
1937	654.642
1938	475.542

Podobnie, jak i w innych dziedzinach, żydowska działalność przemysłowa wpłynęła dodatnio również na przemysłową działalność arabską. Rozwój został osiągnięty w ostatnich latach w szeregu przedsiębiorstw arabskich, jak np. w fabrykach tytoniowych, młynach itd. Zarówno ilość zatrudnionych, jak i inwestowany kapitał, wykazują w przedsiębiorstwach arabskich znaczny wzrost od roku 1921.

Rozwój przedsiębiorstw nie-żydowskich.

	Ilość zatrudnionych	Kapitał ŁP
1921	6.000	600—700.000
1928	10.000	1.100.000
1935	20.000	2.500.000

D. c. w num. nast.

(„Palestine and Middle East").

SPRAWY CELNE, TRANSPORTOWE I CLEARINGOWE

W sprawie obrotów płatniczych z Palestyną.

W nawiązaniu do okólnika w sprawie obrotu płatniczego z Palestyną z dnia 13 września 1938 r. Ministerstwo Przemysłu i Handlu rozszerzyło listę towarów przeznaczonych na upłynnienie sum konta „Rozrachunek' następującymi artykułami:

1) Mięso wołowe i cielęce
2) Czosnek i cebula
3) Soki owocowe
4) Wyroby szklane
5) Wyroby szczotkarskie ze szczenicy i fibry
6) Guziki galalitowe
7) Pasta do obuwia
8) Odzież męska i damska
9) Bydło rzeźne
10) Masło
11) Jaja
12) Meble gięte
13) Wyroby fajansowe sanitarno-ceramiczne
14) Naczynia emaliowane
15) Drzewo tarte iglaste (wg. poz. tar. celn. 749 i 751, za wyjątkiem deszczułek do opakowań i kompletów skrzynkowych)
16) Podkłady kolejowe i słupy telegraficzne
17) Papier pakowy
18) Maszyny włókiennicze

Następujące z wyżej wymienionych towarów mogą być przyjmowane do rozrachunku w relacji, jak następuje:

1)	Tektura	—	w	wys.	70%	wartości	poszcz.	dost.
2)	Jaja	—	„	„	70%	„	„	„
3)	Naczynia emaliowane	—	„	„	70%	„	„	„
4)	Maszyny włókiennicze	—	„	„	70%	„	„	„
5)	Meble gięte	—	„	„	70%	„	„	„
6)	Wyroby szklane	—	„	„	70%	„	„	„
7)	Drzewo tarte	—	„	„	50%	„	„	„
8)	Podkłady kolejowe i słupy telegraficzne	—	„	„	50%	„	„	„
9)	Wyroby fajansowe sanitarno-ceramiczne	—	„	„	50%	„	„	„

W pozostałości towary powyższe winny być płatne w dewizach.

Eksport do Palestyny, przeznaczony na upłynnienie sum konta „Rozrachunek“ może być wykonywany przez firmy eksportowe, prowadzące księgi handlowe i dające rękojmię, iż podporządkują się przepisom instrukcji. Wykaz tych firm zostaje opracowany przez Radę Handlu Zagranicznego i przesłany Polskiemu Instytutowi Rozrachunkowemu.

WARUNKI PŁATNOŚCI ZA PRZEWÓZ OWOCÓW CYTRUSOWYCH DO PALESTYNY.

Na podstawie instrukcji Ministerstwa Przemysłu i Handlu, przywóz do Polski owoców cytrusowych pochodzenia palestyńskiego, dokonany na zasadzie dokumentów przywozu, wydanych po dniu 19 marca 1939 r., będzie się odbywał na następującycch warunkach:

I.

1) Pozwolenia przywozu, względnie ulgi celne będą doręczane stronom za pośrednictwem Polskiego Instytutu Rozrachunkowego.

2) Wydanie pozwolenia przywozu, względnie ulgi celnej uzależnione jest od dokonania wpłaty na rzecz dostawcy na bezprocentowe konto „Cytrusy“ w Polskim Instytucie Rozrachunkowym: wpłata winna obejmować wartość towaru w cenie cif porty polskiego obszaru celnego wraz ze wszystkimi kosztami ubocznymi (np. koszt świadectwa pochodzenia, prowizje maklerskie itp.).

3) Wpłaty winny być dokonywane w złotych; jeżeli faktura opiewa na inną walutę, należy przerachować na złote po kursie transakcyjnym

odnośnej waluty, notowanym na Giełdzie w Warszawie po dniu poprzedzającym wpłatę.

II.

1) Sumy wpłacone na konto „Cytrusy", mogą być zużyte przez wierzycieli palestyńskich na wypłaty wewnątrz kraju należności polskich eksporterów za wywóz do Palestyny niektórych towarów.

2) Zapłata złotymi z konta „Cytrusy" może obejmować wartość eksportu w cenie fob porty polskiego obszaru celnego; w razie sprzedaży cif eksporter winien odprowadzić dewizy w wysokości wszystkich kosztów związanych z przewozem poza granicami Polski (np. prowizje maklerskie, komisowe itp.).

3) Sumy z konta „Cytrusy" mogą być zużyte na zapłatę wywozu do Palestyny następujących towarów:

a) najmniej 60% wartości dostaw owoców cytrusowych winno być zużyte na płatności za eksport kompletów skrzynkowych w wartości 80% ceny fob porty polskiego obszaru celnego;

b) w ramach dalszych 40% może być płacony wywóz obręczy wiklinowych, gwoździ do zbijania kompletów skrzynkowych, drągów i tyk do podpierania drzew pomarańczowych; drutu żelaznego w wartości 70% ceny fob porty polskiego obszaru celnego oraz blach, rur, łączników żelaznych, żelaza i stali — w wartości 60% ceny fob porty polskiego obszaru celnego.

III.

Płatności za dostawy owoców cytrusowych, których przywóz odbędzie się na podstawie dokumentów przywozu, wydanych do dnia 19 marca 1939 r., będą mogły być dokonane na dotychczasowych zasadach w terminie do dnia 30 listopada 1939.

NOWOZAŁOŻONE PRZEDSIĘBIORSTWA W PALESTYNIE

Spółka akcyjna — a.
Spółka firmowa — f.
Spółdzielnia — s.

Rolnictwo:

L. & B. Silberstein Brothers Farm at Sanhedria (f), Jerusalem; Auxiliary Farms at Kirjat Bialik Cooperative Society Ltd. (s), Kiriat Bialik — spółdzielnia rolnicza.

Ruch budowlany:

Mahat, Ltd. (a), ŁP. 4.000 — budowa; Nahlat Shisha Aguda Shetufit Lehakamat Bait Meshutaf be Jeruszalaim Ltd. (s), Jerozolima — towarzystwo budowlane; Kiszon Aguda Shetufit Lehakamat Shchuna be Haifa Ltd. (s) — rozwój przedmieść; Szutafut Hamaim (f), Petach Tikva — prace wiertnicze.

Przemysł:

Near East Metal and Ore Co. Ltd. (a), ŁP. 5.000 — obróbka metali; „Borith", Tel-Aviv (f) — produkcja mydła i olejów; Shutafut Maca Keter (f), Tel-Aviv — produkcja macy; H. Scherf & Co. (f), Jerozolima, fabryka opakowań; Trios (f), Tel-Aviv — fabryka wafli i biszkoptów; Kwilecki, Soglowek & Co. (f), Naharia — fabryka przetworów mięsnych; „Alumah", E. Pachter & T. Neuberg (f), Jerozolima — młyn; Shem Tow & Sons (f), Jerozolima — produkcja artykułów jubilerskich; Near East Chemical Agency (f), Jerozolima — produkcja artykułów chemicznych; Hakolea - Klia Ltd. (a), ŁP. 1.200 — meble wiklinowe; Lemelsztrich Bros. (f), Tel-Aviv — fabryka wyrobów metalowych; „Shor Brothers" (f), Jerozolima — fabryka win i napojów wyskokowych.

Handel:

Epstein and Strylkowski Ltd. (a), ŁP. 4.000 — wyroby metalowe; Palestine United Citrus Fruit Ltd., ŁP. 1.001 — sprzedaż owoców cytrusowych; „Gyr", Textile, Clothing and Fancy Goods Ltd. (a), ŁP. 1.500 — wyr. włókiennicze; Haikar Co. Ltd. (a), ŁP. 8.000 — artykuły rolne; „To-

vav Ltd." (a), ŁP. 1.000 — rozwój stosunków handlowych między Palestyną a krajami Bliskiego Wschodu; Hevra Anglo Eretz Israel Lefinancim Ltd. (a), ŁP. 2.000 — transakcje finansowe; Overseas Trading Company of the Near East (a), ŁP. 500 — przedstawicielstwa; Cattle Import Co. (f), Tel-Aviv — import i sprzedaż bydła; The Anglo Palestine Forage Supply Co. (f) — dostawy dla wojska i policji; P. & H. Perutz (f), Tel-Aviv — agencja handlowa; Palestine General Trading Corporation (f), Tel-Aviv — eksport i import; Orient Meidterranean Trading Corporation Meditor Ltd. (a), ŁP. 1.000 — import i eksport; Etzimport, Ltd. (a), ŁP. 1.000 — drzewo; Kazza Ltd. (a), ŁP. 900 — produkty mleczarskie; „Bali" Ltd. (a), ŁP. 1.650 — wyroby chemiczne; General Merchants Ltd. (a), ŁP. 1.000 — import i eksport; Chemo-Orient Ltd. (a), ŁP. 2.500 — artykuły chemiczne; Erich Ney & Co. Ltd. (a), ŁP. 1.000 — import i eksport; Pontus Euximus Ltd. (a), ŁP. 1.000 — agentura; Rhodes and Wray Ltd. (a), ŁP. 1.000 — import i eksport; D. Wegsman Ltd. (a), ŁP. 1.000 — odzież; Van Perlstein et Ben David (f), Tel-Aviv — transakcje komisowe; „Hewrat Otzar Hamazon" (f), Tel-Aviv — import i eksport; Aszeroff Bros (f), Tel-Aviv — farmaceutyczne i chemiczne wyroby; Lew-Hadar (f), Haifa — kiełbasy i napoje wyskokowe; Taasijat Tozeret Halaw, Mahlawa Hollandith (Dutch Dairy), (f), Ramat Gan — produkty mleczarskie; „Hagasza" (f), Tel-Aviv — materiały budowlane; Aronson & Co. (f), Tel-Aviv — agentura; Palestine Industry Distribution Company (f), Tel-Aviv — transakcje handlowe; Fischler Bros (f), Tel-Aviv — import i eksport; D. Branitzky i M. Hilel (f), Riszon le Zion — owoce; Derter & Son (f), Tel-Aviv — import i eksport; United Import - Export Co. (f), Tel-Aviv — agentura; E. Golany i A. Szmuely (f), Tel-Aviv — materiały piśmienne.

Rzemiosło:

Beit Defuss „Hadar" (f), Petach-Tikwa — drukarnia; Hakikar (f), Hajfa — piekarnia; The Haifa Bread Co. Ltd. (a), ŁP. 5.000 — piekarnia; Hakol Leofnoa (f), Tel-Aviv — warsztat reparacyjny; Kwucat Haszmalaim Menora (f), Hajfa — warsztat elektrotechniczny; Radio Union, Baumgarten and Harris (f), Tel-Aviv — warsztat radiotechniczny.

Banki i Towarzystwa Powiernicze:

Palestine Exchange and Commission Co. (f), Tel-Aviv — kantor wymianq; Halvaa Wehisachon Haklai Haszaron Hazfoni Aguda Szetufit Ltd. (s), Tel-Aviv — kasa pożyczkowo-oszczędnościowa.

Hotele, restauracje, kawiarnie:

Karl Rosenthal (f), Hajfa — kawiarnia; Hotel Tiberias Lido Restaurant and Beach (f), Tyberiada — hotel i restauracja; „Noga", Café and Patisserie (f), Tel-Aviv — kawiarnia i sklep wyrobów cukierniczych.

Biura podróży i okrętowe:

Eastern Steamship Agency Ltd. (a), ŁP. 1.000 — biuro okrętowe; El-Hayam, United Customs Clearing, Forwarding and Shipping Agents (f), Tel-Aviv — biuro transportowe; Haamiluth (f), Tel-Aviv — tow. transportowe; Atid Motor Car Service (f), Tel-Aviv — pasażerska linia komunikacyjna; Robey's Self Drive Hire Service (f), Tel-Aviv — wynajem samochodów.

Teatry i kina:

Kolnoa „Heichal", Petach-Tikwa (f) — zakładanie teatrów i kin.

Różne:

United Film Service Ltd. (a), ŁP. 6.666,666 — urządzanie rozrywek dla wojska w Sarafandzie i Hajfie; „Palmar" Ltd. (a), ŁP. 100 — urządzanie przedsiębiorstw w Palestynie; Bitaon Publishing Ltd. (a), ŁP. 100 — wydawnictwo; „Messilot", Palestine and Eastern Press Agency (f) — agencja prasowa.

KOMUNIKATY

Izby Handlowej Polsko-Palestyńskiej

Kontyngenty na przywóz artykułów palestyńskich do Polski.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawiadomiło Izbę Handlową Polsko-Palestyńską, iż dla Palestyny zostały przyznane następujące kontyngenty na okres kwiecień—czerwiec 1939 r.

Poz. tar. celn.			
205	Oliwa	25	ton
24	nasiona sezamowe	50	„
299 p. 22	kwaśny fosforan sodu	3	„
278	destylat winny	5	„
280 p. 1	wino	10	„
492—528 p. 2	skóry surowe	50	„
138 p. 1	rogi bydlęce	20	„
429 p. 1, 2 431 p. 2	olejki eteryczne i produkty pachnące	1	„
302 p. 2	chlorek magnezu	75	„
236 p. 1, 2	soki i miąższe, skoncentrowane owocowe	5	„
1164 p. 4	zęby sztuczne	50	kg.
1266 p. 1	stop metali szlachetnych	20	„
1266 p. 2	folia z platyny i metali platynowych	5	„
1264 p. 4	wyroby artystyczne ze srebra	25	„

POSIEDZENIE RADY I ZARZĄDU IZBY.

W dniu 17 marca rb. odbyło się plenarne posiedzenie Rady i Zarządu Izby pod przewodnictwem prezesa Zarządu, p. L. Lewitego.

Po przyjęciu protokołu posiedzenia ubiegłego, złożyli pp. prezes Zarządu L. Lewite i prezes Rady, sędzia M. Friede sprawozdanie z działalności Prezydium od ostatniego posiedznia Rady. Dyrektor Izby inż. J. Thon referuje aktualny stan handlu polsko-palestyńskiego w szczególności wysokość przyznanych kontyngentów.

W dyskusji zabrali głos pp.: wiceprezes Rady dyr. M. Modrycki, wicedyrektor Izby A. Anker, dr W. Sachs, dyr. dr H. Horowitz, inż. M.

Temkin, prez. M. Mayzel. W szczególności podniesiono z zadowoleniem fakt, że pod egidą Izby przeprowadza Bank Polsko-Palestyński transfer kwot pokazowych dla 20 rodzin kapitalistów drogą transakcji wiązanej eksportu podkładów kolejowych w wysokości pół miliona złotych. Sprawozdanie Prezydium i Dyrektora przyjęto do zatwierdzającej wiadomości.

WIZYTY W IZBIE.

Ostatnio odwiedzili Izbę między innymi następujący goście z Palestyny: wicedyrektor Oddziału Banku Polska Kasa Opieki w Tel-Awiwie p. Herold Józef, wiceprezes Izby Handlowej Palestyńsko-Polskiej w Tel-Awiwie p. Cwi Tenenbaum, dyrektor H. Graetz, współwłaściciel firmy M. Dizengof & C. w Palestynie.

ROZKŁAD LOTÓW NA LINII WARSZAWA — ATENY — LYDDA — BEJRUT

Wtorki Soboty					Pon. Piątki
1,00	↓	o	WARSZAWA	p	18,45 ↑
7,30	↓	p	ATENY	o	14,15 ↑
8,30	↓	o	ATENY	p	13,15 ↑
12,30	↓	p	LYYDA	o	9,10 ↑
13,00	↓	o	LYDDA	p	8,40 ↑
14,00	↓	p	BEJRUT	o	7,40 ↑

WARSZAWA — LWÓW — CZERNIOWCE — BUKARESZT — SOFIA — SALONIKI — ATENY.

	Codziennie					Codziennie / Pon. Śr. Piąt.
	13,30	↓	o	WARSZAWA	p	10,25 ↑
	15,00	↓	p	LWÓW	o	9,00 ↑
	15,20	↓	o	LWÓW	p	8,40 ↑
	17,20	↓	p	CZERNIOWCE	o	8,35 ↑
	17,40	↓	o	CZERNIOWCE	p	8,15 ↑
	19,30	↓	p	BUKARESZT	o	8,30 ↑ (Codziennie)
pon.Śr.piąt	7,00	↓	o	BUKARESZT	p	18,30 ↑
	8,20	↓	p	SOFIA	o	17,10 ↑
	8,45	↓	o	SOFIA	p	16,50 ↑
	10,05	↓	p	SALONIKI	o	15,30 ↑
	10,75	↓	o	SALONIKI	p	15,10 ↑
	11,35	↓	p	ATENY	o	14,00 ↑ (Pon. Śr. Piąt.)

STATYSTYKA

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w r. 1938 w porównaniu z r. 1937.

Kraje	Rok 1937			Rok 1938		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	6,318	9,521	+3,203	7,081	8,920	+1,839
Egipt	18,091	9,071	—9 020	17,456	7.532	—9,924
Syria	245	2,062	+1,817	255	1,490	+1,235
Iran	674	5,519	+4,845	445	378	— 67
Turcja	10,668	1,716	—8.952	11,102	12,708	+1,606
Cypr	190	112	— 78	61	228	+ 167
Irak	71	1,0[illegible]6	+1,025	53	834	+ 781

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu w styczniu 1939 r. w porównaniu z tymże miesiącem 1938 r.

Kraje	Styczeń 1938 r.			Styczeń 1939 r.		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	w tysiącach złotych					
Palestyna	1,017	877	— 190	1,111	1.494	+ 383
Egipt	1,232	505	— 727	1.867	483	—1.384
Syria	108	122	+ 14	3	326	+ 323
Iran	18	3	— 15	35	52	+ 17
Turcja	968	575	— 393	705	1.036	+ 331
Cypr	6	13	+ 7	4	36	+ 32
Irak	10	8	— 2	8	84	+ 76

HANDEL ZAGRANICZNY POLSKI z KRAJAMI BLISKIEGO WSCHODU

w styczniu 1939 r. w porównaniu z styczniem 1938 r.
(wg. artykułów).

Artykuły	Nr. stat.	Styczeń 1938 Kwint.	Styczeń 1938 Tys. zł.	Styczeń 1939 Kwint.	Styczeń 1939 Tys. zł.
PALESTYNA					
Przywóz					
Ogółem		22,375	1,017	23,241	1,111
Pomarańcze i mandarynki	6030	21,634	964	23,062	1,041
Grejpfruty	6031	652	32	1,055	43
Oliwa	20520	70	17	110	22
Wina winogronowe	28010	17	3	—	—
Książki	83630	1	1	3	2
Globusy, pokazowe modele itp.	116300	—	—	—	2
Wywóz					
Ogółem		26,987	827	54,222	1 494
sztuk		271			
Fasola	1010	49	3	49	2
Mąka żytnia	2720	—	—	297	3
Mąka ziemniaczana	3120	—	—	25	1
Owoce i jagody suszone	5950	10	1	—	—
Wiklina dla koszykarstwa	10330	120	2	—	—
Mięso świeże, mroż. sol. i wieprz.	12120/21/22	—	—	143	19
Bydło rogate (sztuk)	10730	271	47	—	—
Masło	12700	765	178	913	213
Pierze oczyszczone i nieoczyszcz.	13120/21/30	1	1	2	2
Włosie zwierzęce	13320	—	—	1	1
Jelita surowe i solone	13720	—	—	6	1
Gips i alabaster mielone	15230	—	—	99	1
Szynki	24210/20	32	7	14	3
Konserwy mięsne	24320	—	—	19	3
Drożdże prasowane	28420	40	4	—	—
Melas	28900	—	—	1.062	9
Przetwory farmaceutyczne	38400	—	—	6	4
Biel cynkowa	41120	—	—	30	1
Lakiery	42320	7	1	—	—
Artykuły kosmetyczne	43740	1	1	—	—
Tkaniny wełniane	59910/11	16	4	2	5
Aksamity, plusze	60200	—	–	1	1

Artykuły	Nr stat.	Styczeń 1938 Kwint.	Styczeń 1938 Tys. zł.	Styczeń 1939 Kwint.	Styczeń 1939 Tys. zł.
Tkaniny bawełniane	61410/20/510/20				
	61610	12	6	43	21
Tkaniny lniane	63310/320	3	1	—	—
Koronki	64200/410	1	1	1	1
Liny, linki, powrozy	64610/20	10	1	29	5
Kołdry, pierzyny, poduszki	70810	—	—	7	2
Obuwie z gumy	73340	—	—	5	1
Belki, bale, tarte, nieheb. sosn.	74910	4,279	60	3,276	46
Deski i łaty tarte, nieheb. sosn.	74930	3,371	47	2,734	40
" " " jodł., świerk.	74931	—	—	300	4
" " " dębowe	74940	—	—	324	4
Deszczułki do opakowań	74951	11,473	240	37,245	847
Deski i łate tarte, hebl. jodł., świerk.	75151	1,230	16	1.904	34
Dykty	77330/40	2,204	99	1,612	80
Meble gięte i ich części	77610	34	6	—	—
Tektura	79720	140	4	200	5
Papier pakowy i inny	8510/83410	525	9	29	2
Książki	83620	16	3	23	4
Druki	84520	—	—	13	3
Wyroby szklane pras. lane	90010	121	11	56	8
Żelazo, zwykła stal, walcowane	92910/40/50	746	19	1,328	32
Wanny żeliwne	94110	124	7	—	—
Zlewy, żłoby, płucznie	94120	—	—	24	2
Drut żelazny, stalowy	94710	1,545	34	297	7
Drut żel., stal., pokryty nieszlachetnymi metalami	94760	73	3	—	—
Gwoździe druciane	95110	—	—	1,200	41
Naczynia blaszane emaliowane	95800	17	3	24	4
Wyroby z blachy cynkowej	97120	—	—	14	2
Okucia do drzwi, okien	101010	—	—	44	2
Maszyny przędzalnicze	105900	—	—	170	9
Krosna tkackie, maszyny żakardowe, cewiarki	106020/30/40	—	—	69	5
Maszyny mleczarskie	109410/60	—	—	30	3
Lalki, ich części	124510/20	—	—	—	1
Obsadki i ołówki autom.	124930/125170	—	—	—	5

Artykuły	Nr stat.	Styczeń 1938 Kwint.	Styczeń 1938 Tys. zł.	Styczeń 1939 Kwint.	Styczeń 1939 Tys. zł.
EGIPT					
Przywóz					
Ogółem		6,639	1,232	30,441	1,867
Gumy wszelkie	9713	20	2	—	—
Fosforyty	47331	—	—	20,060	67
Bawełna surowa	60610	6,571	1,224	103,79	1,800
Odpadki i wyczeski baw.	60611	48	5	—	—
Wywóz					
Ogółem		59,727	505	107,570	483
Sery	12840	—	—	7	1
Pręciki piór	13110	—	—	—	1
Węgiel kamienny	18010	54,562	84	102,700	166
Szynki	24210	—	—	18	5
Klej kostny	46920	10	1	10	1
Skóry wyprawy mineralnej	50500	—	—	—	1
Wyroby ze skóry garb.	54620	—	1	—	—
Przędza wełn. czesankowa	59411	5	6	1	1
Tkaniny wełniane	59811	—	—	15	12
Tkaniny bawełniane	61525	330	197	99	95
Tkaniny lniane	63320	—	—	7	4
Materie firankowe	63800	—	—	14	6
Futra i wyroby futrzane	71800	—	1	—	—
Fryzy dębowe	75191	—	—	330	5
Deszczułki posadzkowe	75810	—	—	271	12
Dykty	77330/40	3,328	133	1,569	52
Meble gięte i części	77620	236	34	43	5
Papier pakowy	81010	925	22	297	7
Naczynia fajansowe	88630	—	—	85	6
Drut żelazny stalowy	94710/20/40	—	—	532	14
Drut żelazny stal. pokryty nieszlachetnymi metalami	94760	—	—	140	5
Drut kolczasty	94900	—	—	30	1
Gwoździe druciane	95110	—	—	540	15
Rury żelazne, stalowe	95510	—	—	1,188	59
Kołnierze, kształtki, żel., stal.	95530	—	—	21	3
Żelazo, stal	92910/40/50/60	258	7	—	—

Artykuły	Nr stat.	Styczeń 1938 Kwint.	Styczeń 1938 Tys. zł.	Styczeń 1939 Kwint.	Styczeń 1939 Tys. zł.
Naczynia blaszane, emal.	95800	65	15	113	18
Cynk w blachach, płytach	96830	—	—	22	1
Wyroby z kości słoniowej	127400	—	—	—	5
SYRIA					
Przywóz					
Ogółem		6,635	108	15	3
Liście tytoniowe	29310	—	—	15	3
Żelastwo	92720	6,635	107	—	—
Wywóz					
Ogółem		3,356	122	10,280	326
Słód	3500	—	—	99	3
Przędza wełniana	59450	—	—	5	2
Tkaniny z jedw. sztuczn.	57610	—	1	—	—
Tkaniny wełniane	59810/11/910	7	7	26	15
Dykty	77330/40	1 029	48	792	27
Meble gięte i ich części	77620	—	—	9	1
Papier gazetowy	80910	—	—	188	4
Przybory sanitarne	88500	—	—	21	2
Żelazo, zwykła stal	92910/40/50	1,657	43	7,166	166
Gwoździe druciane	95110	—	—	540	15
Drut żelazny, stalowy	94710	620	16	—	—
Rury żelazne, stalowe	95510	—	—	1,188	59
Kołnierze, łączniki	95530	—	—	21	3
Naczynia blaszane emaliowane	95800	41	7	65	8
Sprężyny meblowe	103220	—	—	150	8
IRAN					
Przywóz					
Ogółem		35	18	208	35
Rośliny lecznicze	8900	—	—	11	1
Szellak i in. żywice	9711	—	—	26	16
Gumy wszelkie	9713	26	16	21	14
Asafetyda, oliban	9800	9	2	—	—
Rudy żelazne	17710	—	—	150	4

A tykuly	Nr stat.	Styczeń 1938 Kwint.	Styczeń 1938 Tys. zł.	Styczeń 1939 Kwint.	Styczeń 1939 Tys. zł.
W y w ó z					
O g ó ł e m		4	3	726	52
Tkaniny wełniane	59911	4	3	4	12
Blacha żelazna, stalowa	93030	—	—	719	35
Gremple, taśmy gremplowe	95410	—	—	3	5
TURCJA					
P r z y w ó z					
Ogółem		4.024	968	2,656	705
Nasiona sezamowe	2445	308	26	228	20
Rodzynki	6210	493	49	764	65
Figi suszone	6320	32	4	248	17
Orzechy włoskie	6910	7	1	—	—
Orzechy laskowe	6920	365	79	432	156
Garbarskie drewno	9400	594	17	50	1
Wosk pszczeli	20400	—	—	9	4
Oliwa	20520	—	—	9	2
Liście tytoniowe	29310	1,054	551	599	388
Bawełna surowa	60610	1,155	234	316	52
W y w ó z					
Ogółem		2,351	575	66,970	1,036
Fasola	1010	—	—	20	1
Cement	15420	—	—	22,612	56
Gliceryna	22510	—	—	603	113
Liście tytoniowe	29310	18	10	—	—
Chlorek amonu	30020	—	—	286	10
Węglany amonu	30070	—	—	29	2
Eter etylowy	30500	—	—	16	2
Biel cynkowa	41120	—	—	200	9
Wyroby z żelatyny	47110	—	—	1	1
Przetwory chem. organ.	49020	3	2	—	—
Przędza wełniana [illegible]	59410/30/50	453	435	—	—
Tkaniny jutowe	53210/11	168	19	346	37
Cerata, tkaniny olejowe	66400	—	—	19	5
Szmaty	71910	—	—	150	10

Artykuły	Nr stat.	Styczeń 1938 Kwint.	Styczeń 1938 Tys. zł.	Styczeń 1939 Kwint	Styczeń 1939 Tys. zł.
Gąbki gumowe	73500	—	—	10	4
Kopalniaki z drzew igl.	74773	—	—	26,050	137
Deski i łaty hebl. szpunt. jodł.	74931	—	—	347	4
Deszczułki posadzkowe	75810	—	—	112	5
Dykty	77340	—	—	64	3
Papier wszelki	81710	—	—	334	86
Przybory sanitarne	88500	177	16	—	—
Surówka — żelazo	92510	—	—	950	10
Żelazo, zwykła stal	92910/20/40/50	104	6	9,239	225
Blacha żelazna, stalowa	93015	—	—	2,562	87
Kołnierze, łączniki, kształtki że	95530	118	16	228	32
Naczynia blaszane, emaliowane	95800	—	—	20	4
Butle żelazne, stalowe	96300	—	—	378	31
Cynk w gąskach, prętach	96810/830	1,310	68	2,240	113
Maszyny włókienn.	105840	—	—	74	18
Cewiarki, przewijarki	106040	—	—	69	20
Maszyny elektryczne	109914	—	—	2	1
Aparaty radiowe i części	111820	—	—	6	10
CYPR					
Przywóz Ogółem		136	6	76	4
Rodzynki	6210	136	6	76	4
Wywóz Ogółem		234	13	627	36
Fasola	1010			517	18
Tkaniny wełniane	59810			2	1
Tkaniny bawełniane	61520			30	13
Dykty	77330/40			76	4
IRAK					
Przywóz ogółem		199	10	131	8
Daktyle	6100	199	10	131	8
Wywóz ogółem		43	8	113	85
Tkaniny z jedwabiu sztuczn.	57610	—	—	1	1
Przędza wełniana	59451/70	—	—	104	81
Meble gięte i części	77620	28	4	3	1/2
Naczynia blasz. emal.	95800	14	3	—	—
Wyroby z blachy żelazn. i stal.	96060	—	—	3	1

Handel zagraniczny Palestyny

Handel zagraniczny Palestyny w październiku i listopadzie 1938 r.

	Październik 1938	Listopad 1938
	w funtach palestyńskich	
Przywóz ogółem	1,058,502	1,953,965
w tym towarów	1,044,665	1,921,947
Wywóz ogółem	196,325	289,029
w tym towarów	174,514	266,751
Reeksport	53,722	84,904
Tranzyt	29,805	28,394

Przywóz do Palestyny głównych artykułów w październiku i listopadzie 1938 r.

	Październik 1938		Listopad 1938	
	Kwintale	ŁP.	Kwintale	ŁP.
Ryż	3,968	4,237	29,583	28,612
Pszenica	22,570	14,780	44,169	29,841
Żyto	3,827	1,770	9,063	3,903
Mąka pszenna	16,591	19,562	17,435	19,561
Mąka żytnia	—	—	347	305
Bydło (sztuk)	3,078	29,120	2,773	25,667
Drób (sztuk)	37,894	2,349	35,189	2,326
Cukier	24,554	18,614	15,612	14,373
Masło	2,986	30,469	1 825	18,004
Sery	544	3,757	838	5,174
Ziemniaki	24,559	10,211	32,280	13,562
Rury żelazne, żeliwne	6,553	10,651	20,474	48,220
Żelazo w sztabach i prętach	14,609	14,158	8,521	7,808
Drzewo budulcowe m³	9,037	25,270	7,131	20,630
Drzewo na skrz. pom. m³	12,871	58,036	8,878	40,112
Dykty	664	1,093	1,445	3,149
Tkaniny bawełniane szare	782	5.404	325	2,349
„ „ bielone	310	3,528	285	3,532
„ „ farb. i druk.	763	11,979	415	6,564
Tkaniny wełniane	374	21,544	224	13,170
„ z czyst. jedw.	2	177	3	189
„ z sztuczn. jedw.	136	3,785	53	1,804
Nafta (litrów)	47,841	14,439	53,192	15,997
Benzyna (litrów)	42,468	16,992	40,287	16,282
Automobile (sztuk)	94	23,740	150	32,573

Wywóz z Palestyny głównych artykułów w październiku i stopadzie 1938 r.

	Październik 1938		Listopad 1938	
	Kwintale	ŁP.	Kwintale	ŁP.
Pomarańcze (skrzynek)	—	—	354,722	106,417
Grejpfruty (skrzynek)	230,696	69,179	185,315	46,329
Cytryny (skrzynek)	26,091	7,826	14,388	4,316
Skóry surowe i suszone	976	4,975	1,147	5,893
Jelita	52	1,617	28	1,167
Wino (litrów)	48,839	585	96.577	3,628
Oliwa jadalna	931	5,684	1.645	8,973
Soki owocowe, niecukrzone	154	325	2	5
Migdały	6	37	—	—
Sezam	3,690	5,473	810	1,400
Cement	4,100	553	6,500	813
Pończochy i skarpetki (pary)	3,228	127	14,846	534
Mydło do prania	3,052	7,779	427	664
Zęby sztuczne		2,229		2,550

Handel zagraniczny Palestyny według krajów w październiku i listopadzie 1938 r.

	Październik 1938				Listopad 1938			
	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranzyt
	w funtach palestyńskich							
W. Brytania	235,466	56,672	3,151	5,723	1,091,178	103,347	2,951	4,177
Niemcy	108,509	192	1,549	2,202	140,418	841	949	2,764
Francja	17,673	4,571	2,359	—	17,324	7,059	172	17
Czechosłow.	33,864	85	197	823	13,708	513	211	2,250
Belgia	24,812	14,902	526	205	24,184	20,190	18	55
Włochy	23,755	3,778	319	—	22,066	5,930	79	2,912
Holandia	26.220	8,226	28	—	35,110	14.364	84	40
Szwecja	6,010	2,956	86	15	7,851	1,632	—	224
Rumunia	105,406	6,182	45	—	104,216	5,415	22	27
Egipt	23,553	10,988	23,477	1,859	47,696	3.423	70,116	4.077
Syria	93,278	27,739	11,200	—	62,847	25,730	4,044	—
Irak	19,419	1,135	3,783	1,474	15,244	567	1.189	2,919
Iran	669	—	—	8,232	254	74	61	3,096
Turcja	4,871	3,593	50	168	6,280	4,768	200	25
Arabia	199	1,057	104	—	653	575	12	—
Polska	53,044	2,289	53	1,949	40,650	7,066	185	30

Ruch ludności w Palestynie

a) Ogólna ilość przybyłych i opuszczających Palestynę w październiku i listopadzie 1938 r.

	Październik 1938		Listopad 1938	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
Przybyli				
a) Imigranci	1,805	1,482	1,095	823
b) Powracający po nieobecności pow. jednego roku	152	120	104	78
c) Powracający po nieobecności do jednego roku	11,926	2,893	3,627	1,808
d) Turyści przybyli	4,198	568	1,315	463
e) Turyści tranzytem	270	6	64	4
Ogółem	18,351	5,069	6,205	3,176
Wyjechali				
f) Opuszczający kraj na okres pow. jednego roku	210	111	137	89
g) Opuszczający kraj na okres do jednego roku	11,552	1,405	2,723	1,041
h) Turyści wyjeżdżający	3,846	338	980	243
i) Turyści tranzytem	293	7	54	2
Ogółem	15,901	1,861	3,894	1,375

b) Kategorie imigrantów.

	Październik 1938		Listopad 1938	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
A (I) Kapitaliści (ŁP. 1000 i wyżej)	154	154	110	109
A $(I)_2$ Członkowie rodzin A (I)	188	188	83	80
A (III) Rzemieślnicy (ŁP. 250)	—	—	—	—
A $(III)_2$ Członkowie rodzin A (III)	—	—	—	—
C (I) Robotnicy	185	180	29	9
(C $(I)_2$ Członkowie rodzin C (I)	240	240	8	2
D Członk. rodz. mieszkańców Palestyny	188	151	475	465
Inne kategorie	1,002	711	670	369

c) Imigranci przybyli do Palestyny w październiku i listopadzie 1938 r. wg krajów pochodzenia.

Kraje pochodzenia	Październik 1938		Listopad 1938	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
Polska	225	225	190	189
Niemcy (bez Austrii)	529	525	405	397
Austria	721	719	311	309
Rumunia	40	40	45	45
Czechosłowacja	54	46	30	29
Litwa	—	—	4	4
Łotwa	3	3	7	7
Francja	2	1	8	1
W. Brytania	275	2	263	3
Turcja	1	1	1	—
Jemen i Aden	—	—	—	—
Stany Zjednoczone	2	2	8	4
Inne kraje	105	60	103	46
	1.957	1.624	1.375	1.034

d) Imigranci, którzy przyjęli obywatelstwo palestyńskie w październiku i listopadzie 1938 r. wg krajów pochodzenia.

Kraje pochodzenia	Październik 1938		Listopad 1938	
	Ogółem	Żydzi	Ogółem	Żydzi
Czechosłowacja	20	20	3	3
Niemcy	647	643	323	323
Łotwa	10	10	7	7
Litwa	42	42	8	8
Polska	416	416	167	167
Rumunia	82	82	21	21
Rosja	25	25	6	6
Iran	17	17	11	9
Irak	1	1	15	8
Turcja	10	10	7	—
Jemen	13	13	2	2
Inne kraje	280	262	98	93
	1.563	1.541	668	647

Ruch towarowy w portach palestyńskich

Wyładunek w portach palestyńskich w październiku i listopadzie 1938 r.

Porty	Październik 1938		Listopad 1938	
	Ilość okrętów	tonaż	Ilość okrętów	tonaż
Hajfa	185	435,572	183	420,564
Jaffa i Tel-Awiw	167	177,659	144	171,934
Akko	9	265	1	34
Gaza	4	185	—	—
ogółem	365	613,681	328	592,532

Załadunek w portach palestyńskich w październiku i listopadzie 1938 r.

Porty	Październik 1938		Listopad 1938	
	Ilość okrętów	tonaż	Ilość okrętów	tonaż
Hajfa	184	436,916	172	404,424
Jaffa i Tel-Awiw	173	177,449	139	168,007
Akko	10	272	1	34
Gaza	5	218	—	—
ogółem	372	614,855	312	572,465

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Fredry 10. — Tel. 246-37, 521-06. P. K. O. 9231.
Redaktor odpowiedzialny:
Inż. JÓZEF THON
Wydawca:
IZBA HANDLOWA
POLSKO-PALESTYŃSKA
Druk. „Monolit", Warszawa, Elektoralna 3, tel. 581-92.